

MATI ERELT - 70

(12. märts 1941)

(keeleteadlane, filoloogiadoktor)

Mati Erelt sündis Tallinnas, 1965. aastal lõpetas Tartu Ülikooli eesti filoloogina.

“Õppisin Tallinna 20. Keskkoolis, mis praegu on Tallinna Ühisgümnaasium. See oli juba tollal hea kool. Ka oma eesti keele õpetajatest on mul ainult head mälestused. Kuid mingit erilist huvi eesti keele vastu mul koolis ei olnud. Rohkem huvitasid reaallained, eriti matemaatika. Sain õppimisega päris hästi hakkama, aga olin pigem spordipoiss kui raamatujünger. Tegelesin kergejõustikuga, hiljem natuke ka poksiga. Teab mis saavutusteni ei jõudnud, aga korra tulin siiski Eesti koolinoorte meistriks vasaraheites. Pärast keskkooli lõpetamist 1959. aastal läksin Tallinna Polütehnilisse Instituuti õppima täppismehaanikat. See oli aeg, mil tudengid pidid kaks esimest aastat õppetöö kõrval tööl käima. Päeval käisime mõõduriistade tehases lukksepana tööl, õhtul Koplis loengutel. Nii kummaline, kui see ka pole, aga huvi eesti filoloogia vastu (esialgu muidugi kirjanduse vastu) tekkis just tööl käies. Peenmehaanikud olid mingis mõttes töölisaristokraatia, kelle hulgas oli raamatuhuvilisi, kes muudes oludes oleksid võib-olla mingi teise elukutse valinud. Nii juhtuski, et teise kursuse lõpuks olin otsustanud tehnikakoolist ära Tartusse eesti keelt ja kirjandust õppima minna“.
(Õpetajate Leht, 2006, 17. märts)

Ta on töötanud 1961 – 1991 Eesti TA Keele ja Kirjanduse Instituudis (aastast 1983 grammatikasektori juhataja, 1989 – 1991 ühtlasi TPedI professor), olnud 1991 – 1995 Helsingi Ülikooli soome-ugri keelte õppetooli külalisprofessor ning aastail 1995 - 2006 Tartu Ülikooli eesti keele professor, 1995 – 1997 ka TÜ eesti filoloogia osakonna juhataja.

„Õppetööl on see eelis puht teadustöö ees, et ta sunnib sind silmaringi laiendama, oma kitsaid probleeme laiema süsteemi osana käsitlema. Õpetades õpid kõigepealt ise. (Õpetajate Leht, 2006, 17. märts)

Aastast 1997 kuni 2006. aastani Emakeele Seltsi esimees, praegu emeriitprofessor ja vanemteadur. Ta on kuulunud ja kuulub arvukatesse komisjonidesse ja nõukogudesse.

Paljude eesti keele alaste artiklite ja raamatute autor. Uurinud eesti kirjakeele grammatikat, eriti süntaksit. Erelt on toimetanud ajakirja „Oma Keel“, toimetab (alates aastast 1997) Emakeele Seltsi aastaraamatut ja on „Eesti keele arendamise strateegia (2004-2010)“, samuti

Eesti Keele Instituudi ja TÜ väljaannete koostaja, „Eesti keele grammatika I – II“ peatoimetaja.

„Saime oma kaheosalise grammatika valmis 1990. aastate alguseks. See ilmus 1993 (II osa) ja 1995 (I osa). 1996. aastal anti meile selle eest riigi teaduspreemia. Küllap ongi suure grammatika koostamine ja peatoimetamine olnud mu kõige olulisem töö.“ (Õpetajate Leht, 2006, 17. märts)

Teaduspreemiad ja -tunnustused:

1996 - EV teaduspreemia, 2005 – Valgetähe IV klassi teenetemärk, 2006 – Eesti Teaduste Akadeemia medal, 2006 – Tartu Ülikooli suur medal, 2008 – riigi F. J. Wiedemanni keeleauhind.